

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри д.е.н., проф. Кузнецова І.О.

” ____ ” _____ 20__ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 073 Менеджмент
на тему:
«УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ АГРАРНОГО
ПІДПРИЄМСТВА»

Виконавець:
студент IV курсу ФЕУП
Михальченко Д.М._

Науковий керівник:
Кандидат економічних наук
Балабаш Ольга Сергіївна_

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	4
1.1. Економічний потенціал підприємства як об'єкт управління.....	4
1.2. Сутність і складові частини економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств	11
1.3.Методи оцінювання економічного потенціалу підприємства та концептуальні підходи до управління ним	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОТЕНЦІАЛУ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «ДЕНІС» І РІВНЯ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ.....	27
2.1 Загальна характеристика фермерського господарства «Деніс» та аналіз основних економічних показників	27
2.2 Аналіз ділового середовища фермерського господарства «Деніс».....	39
2.3 Оцінка економічного потенціалу фермерського господарства «Деніс»	50
2.4 Розробка заходів з управління економічним потенціалом фермерського господарства «Деніс».....	57
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	71

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи полягає в тому, що агросфера є одним з вагомих секторів економіки України і має реальний потенціал забезпечити лідируюче положення у виробництві і переробці сільськогосподарської продукції. На сьогодні дрібні фермери вносять значний вклад в агросферу України, хоча розвитку їх діяльності заважає чимало соціально-економічних проблем однією з яких є – реалізація економічного потенціалу. В умовах ринкової економіки фермерські господарства повинні використовувати увесь свій економічний потенціал для виробництва конкурентоспроможної продукції що є ключовою умовою задля успішного функціонування підприємства.

В економічній літературі дослідженням сутності категорії «економічний потенціал підприємства» у своїх наукових працях проводили такі відомі вчені-економісти як С. Козицький, Н. Краснокутська, М. Лагун, В. Бикова, Є. Лапін, Р. Матковський, П. Осіпов, О. Березін, О. Федонін, О. Балацький, В. Яценко та багато інших. В свою чергу дослідження про розвиток потенціалу фермерських господарств знайшло відображення у наукових працях таких вітчизняних і закордонних вчених, як А.Чаянов, В.Гавриш, Г.Жуйков, О.Гаркуша, М.Шульський, А.Головін, В.Зіновчук, Л.Мармуль, І.Томич, В.Юрчишин, І.Топіха, М.Бакетт, Н.Антофій, та інших науковців.

Мета. На основі дослідження сутності та складових економічного потенціалу підприємства розробити заходи з управління економічним потенціалом ф/г «Деніс». Пошук можливостей удосконалення та розвитку господарства за рахунок його власного потенціалу.

Виходячи з мети необхідно визначити наступні завдання:

- визначити суть «економічного потенціалу підприємства» як економічної категорії;
- розглянути методи оцінювання економічного потенціалу підприємства;
- визначити суть та загальні підходи щодо формування економічного потенціалу підприємства;

- надати загальну характеристику та проаналізувати ділове середовище фермерського господарства «Деніс»;
- оцінити економічний потенціал фермерського господарства «Деніс»;
- розробити заходи з управління економічним потенціалом фермерського господарства «Деніс».

Об'єктом дослідження є селянське (фермерське) господарство «Деніс».

Предметом дослідження є процес управління економічним потенціалом селянського (фермерського) господарства «Деніс».

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань застосовувалися загальнонаукові (аналогія, системний аналіз), економіко-математичні (факторний, системно-структурного аналізу), та економіко-статистичні (табличний, графічний) методи.

Інформаційною базою є дані отримані під час проходження практики (форма 1, форма 2, статут господарства), а також статистичні збірники та різного роду періодична економічна література.

ВИСНОВКИ

1. Економічний потенціал і можливості його розвитку є невід'ємною складовою успішного функціонування сучасного підприємства. Кожен підприємець прагне отримати найкращий результат від своєї діяльності. При цьому намагаючись досягти результату з мінімальними витратами, мінімізувавши будь-які ризики. Через що постає необхідність створення системи управління діяльністю підприємства. Управління потенціалом є однією зі складових системи управління діяльності підприємства. В економічній літературі існує декілька теоретичних підходів для визначення структури економічного потенціалу: ресурсний, функціональний та змішаний.

2. Цільове призначення оцінки економічного потенціалу підприємства, полягає в його дослідженні як цілісного комплексу, що включає в себе не тільки наявні ресурси і поточні майнові та фінансові можливості, а й потенційні можливості. Не можна провести повноцінний аналіз економічного потенціалу підприємства на основі будь-якої його відокремленої частини. У всіх традиційних методах оцінка економічного потенціалу підприємства проводиться з використанням фактичних значень показників, що характеризують результати роботи господарської системи.

3. Як і будь-яка система економічний потенціал підприємства включає ряд взаємопов'язаних структурних елементів від набору і взаємодії яких залежить його рівень і ефективність функціонування. До складу виробничо-економічного потенціалу сільськогосподарського підприємства хлібозаготівельної галузі слід включати наступні елементи: техніко-технологічний, інноваційний, інформаційний, трудової, фінансово-економічний, організаційно-управлінський, зовнішньоекономічний і природно-ресурсний потенціали.

4. Врожайність сільськогосподарських культур в Фермерському господарстві «Деніс» у 2018 році, загалом, нижча ніж в середньому по

країні. Це призвело до різького падіння рентабельності господарства, що склало майже 34% в порівнянні з 2017 р.. Негативне значення має і фондівддача яка у порівнянні з 2016-2017 роками зменшилась на 30,4% та 32,1%. Основним фактором який впливає на зменшення прибутку в ф/г є висока собівартість продукції, на зростання якої впливають такі чинники як : висока амортизація виробничих засобів; відхилення від технологічних вимог щодо вирощування сільськогосподарських культур; використання недосконалих технологій виробництва продукції; низький рівень кваліфікації працівників. В кінцевому результаті незважаючи на негативні зміни, можна зробити висновок що ф/г «Деніс» залишається прибутковим.

5. Для підвищення рівня конкурентоспроможності важливо не лише повністю забезпечити виробництво необхідним ресурсним потенціалом та ефективно його використовувати, але і проявляти ділову активність на ринку та намагатися швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. На сьогоднішній день, в умовах, що склалися на господарстві вищезазначені заходи необхідно здійснювати невідкладно і рішуче. SWOT-аналіз вказує на речі, які допомагають спланувати стратегії досягнення цілей. Це метод, який використовується для аналізу сильних і слабких сторін, можливостей і загроз бізнесу.

6. Серед основних проблем фермерського господарства «Деніс» можна зазначити наступне:

- низька економічна ефективність сільськогосподарського виробництва у порівнянні з господарствами економічно розвинутих країн;
- відсутність інноваційної діяльності та застосування застарілих технологій;
- реалізація продукції з низьким рівнем переробки;
- недостатня інвестиційна привабливість аграрного сектора;
- швидке виснаження ґрунтів, зниження їх родючості, ерозійні процеси.

У відтворювальній структурі основних фондів підприємства проявляється тенденція до підвищення витрат на ремонт, що займає до 60% обсягу інвестицій в основний капітал. До 95% витрат пред'являється на компоненти технічного обладнання, які можна замінити за рахунок оборотного капіталу. Це обмежує можливості підприємств не тільки в плані здійснення їх радикальної структурно-технологічної реконструкції, пов'язаної із запитами ринку, але і в плані масштабного технічного переозброєння для підтримки відтворювальної структури потужностей, підготовки кадрів і т.д. Така практика в довгостроковому аспекті може призводити до негативних ефектів таких як: технологічна або економічна стагнація.

7. Оцінка економічного потенціалу господарства виявила що інноваційний потенціал ф/г Деніс дуже низький, що становить загрозу для подальшої конкурентоздатності господарства. В агропромисловості постійно відкриваються нові технології що здатні покращити економічний стан нашого господарства. Введення цих технологій в нашому господарстві неодмінно підвищить його інноваційний потенціал. Проведено економічне обґрунтування запропонованих заходів. Встановлено, що. 1 грн. витрачена на реалізацію заходів удобрення ґрунтів в середньому принесе 5,62 грн. додаткового прибутку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Федонін О. С., Рєпіна І. М., Олесюк О. І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2004. 316 с
2. Євдокимов Ф. І., Мізіна О. В. Дослідження категорії «економічний потенціал промислового підприємства». Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. 2004. Вип. 75. С. 54–59.
3. Месель-Веселяк В.Я. Аграрна реформа і організаційно-економічні трансформації у сільському господарстві: доповідь на 12-их річних зборах Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників 25-26 лютого 2010 року / В.Я. Месель-Веселяк. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2010. – 57 с.
4. Данильченко В.О. Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємств гуртової торгівлі / В.О. Данильченко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 1(127). – С. 133-143.
5. Янків М.Д. Організаційно-економічні механізми розвитку і функціонування АПК України / М.Д. Янків // Львів.: Коопосвіта. – 2000. – 448 с.
6. Гуменюк М.М. Основні фактори економічної ефективності сільськогосподарських підприємств регіону / М.М. Гуменюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/119.pdf>
7. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз / В.Г. Андрійчук – К.: КНЕУ, 2006. – 292 с.
8. Вишневська О.М. Ресурсний потенціал підприємництва / О.М. Вишневська // Економіка АПК, 2008. – № 12. – С. 32-37.
9. Іванілов О.С. Потенціал підприємства / О.С. Іванілов, О.М. Таряник // Економіка, фінанси, право. – 2004. – № 12. – С. 5–7.

10. Гопкало О.І. Механізм управління ресурсним потенціалом підприємства: принципи, цілі, задачі / О.І. Гопкало [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eaf.nmu.org.ua>
11. Довгаль Н.С. Ресурсний потенціал підприємства: теоретичні основи / Н.С. Довгаль // Науково-технічна інформація – 2009. – № 1. – С. 42-45.
12. Качуровський В.Є. Ресурсний потенціал підприємства: структура та ефективність використання / В.Є. Качуровський, В.П. Чайковська // Регіональна бізнес-економіка та управління, 2007. – № 4. – С. 123-129.
13. Малицький А.А. Організаційно-економічний механізм управління підприємством [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/malitskiy>
14. Богацька Н.М. та ін. Умови розвитку підприємства в сучасному ринковому середовищі / Богацька Н.М., Кохан А.В., Майданюк Я.Л. // Економіка, 2010. – № 10. – [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.rusnauka.com/2_ANR_2010/Economics/10_53371.doc.htm
15. Гонтарева І.В. Ендогенні фактори ефективності розвитку підприємства / І.В. Гонтарева // Оралдин гилим жаршиси: науково-теоретичний і практичний журнал. Сер. Економічні науки. – Уральськ: Уралнаука, 2012. – № 10(46). – С. 76-8.
16. Рябуха Г.І. Фактори ефективності діяльності підприємств галузі тваринництва у ринковому середовищі / Г.І. Рябуха // Формування ринкових відносин в Україні, 2016. – № 6. – С. 84-88.
17. Кривов'язюк І.В. Сутність та класифікаційні підходи до видової характеристики стратегічних можливостей підприємства / І.В. Кривов'язюк, Р.М. Стрільчук // Економічний форум. – 2016. – № 4. – С. 150-157. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2016_4_23
18. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства [Текст] : навч. посіб. / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблудська, О. О. Решетняк. — К. : Центр навчальної літератури, 2009. — С. 13.

19. Саблук П. Т. Становлення аграрної політики в Україні / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2006. – № 1. – С. 3-7.
20. Дідур Т.І. Ефективність сільськогосподарського виробництва та її визначення в ринкових умовах // Економічні науки: Аграрний вісник Причорномор'я / ОДАУ. - Одеса. - 2007. - Вип. 37. - с. 91-94
21. Дієсперов В.С. Визначення ефективності в сільськогосподарському підприємстві // Економіка України. - 2007. - №10. - с. 70-78
22. Дієсперов В.С. Рентабельність і дохідність // Економіка АПК. - 2008. - №6. - с. 57-64
23. Єрмаков О.Ю., Кареба М.І. Методичні аспекти узагальненої оцінки економічної ефективності використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету (ЧДТУ). - Черкаси. - 2009. - №22. - ч.2. - с. 12-15
24. Заїкіна О.О. Роль показників ділової активності в оцінці управління підприємством // Харчова промисловість. - 2008. - №7. - с. 144-148
25. Мадаминов А. Рентабельность - основа финансовой устойчивости предприятий // Международный сельскохозяйственный журнал. - 2006. - №4 - с. 19-20
26. Мешко В.В. Сутність і методи обчислення показників рентабельності підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету. - Ужгород. - 2009. - №27. - с.172-175
27. Орлова В.К., Василик О.Б. Рентабельність власного капіталу нафтовидобувного підприємства // Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. - Івано-Франківськ. - 2009. - №7. - с. 31-38
28. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

- 29.Охлопкова Т.Л. Фінансовий стан як ключова складова інвестиційної привабливості підприємства // Вісник Національної металургійної академії України. - Дніпропетровськ. - 2008. - №8. - с. 253-258
- 30.Пасхавер Б. Рентабельність агросфери і проблеми стабільності // Економіка України. - 2004. - №2. - с. 73-83
- 31.ОС Балабаш, ІО Кузнецова, ІА Кузнецова. Індикатори моніторингу операційної стійкості підприємства
32. ОС Балабаш. Фінансова стійкість підприємства її сутність та фактори // Видавець:Харківський інститут фінансів УДУФМТ -2010.
- 33.Кузнецова І. О. Формування стійких конкурентних переваг: концептуальна модель / І. О. Кузнецова // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2010. – Вип. 40. - С. 68-71.
34. Кузнецова І. О. Процес стратегічного управління в циклічній моделі підприємства / Методологія та практика стратегічного управління розвитком сучасних організацій: Монографія / за заг. ред. І.О. Кузнецової. – Одеса: ОНЕУ, 2016 – С.5-14
- 35.Балабаш О. С. Обґрунтування потенціалу фінансової стійкості підприємства як економічної категорії / О. С. Балабаш, В. В. Коваль // Науковий вісник. – 2010. – № 17 (118). – С. 14-21.
36. Кублікова Т.Б. Современное состояние и направления инновационного развития Украины / Т.Б. Кублікова // Ринок цінних паперів України. Журнал. НКЦПФР – 2013. – № 7-8 – С. 59-72.
- 37.Балабаш О. С. Здібність організації як економічна категорія / О. С. Балабаш, І. О. Кузнецова // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2012. – № 11 (182). – Ч. 1. – С. 278- 281.
- 38.Балабаш О. С. Формалізація складових моніторингу стійкого розвитку хлібоприймальних підприємств / О. С. Балабаш // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред.: М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2016. – Вип. 1. – № 60. – С. 99- 109.